

Čitateljem v pouk in zabavo.

Usoda ...

Koliko je ljudi, ki trdijo, kako jim je bilo to in ono v življenju odločeno ali usojeno in radi tega jih je moralo doleteti.

O neizbežnosti usode beleži nemški ladijski kapitan Schreiber naslednje:

Zapečateni povelje.

»Znano je, da prejmejo kapitani, predno se podajo na pot, večkrat zapečateni pismo, katerega smejo odpreti šele zunaj na odprtem morju določene dne in ob gotovi uri. Iz takega zaprtega pisma se le zvejo za cilj njihovega potovanja.

Prevzel sem poveljstvo nad ladjo »Germania«. Nemško lukso Kiel smo zapustili zvečer. Na zaprtem pismu je stala beležka, da ga smemo odpreti drugo jutro ob 9. uri predpoldne, kar se je tudi točno zgodilo. Prepričan sem bil, da ne vsebuje meni zaupano pismo nič kaj posebnega. Ko smo razpečatili drugi dan zaprto povelje, smo našli v njem napovedano točko, kateri se smemo bližati s polovično paro. Naš cilj je bil označen natančno po dolžinski in širinski stopnji.

Takoj sem bil začuden in že na prvi pogled sem razbral iz povelja, da mora ležati cilj naše vožnje nekje v italijanskih vodah.

Moj prvi častnik je določil v povelju zaukazano točko na pomorskem zemljevidu. In kraj, kamor nas je poslalo višje poveljstvo, ni bil v morju, ampak prav na sredi suhe zemlje in sicer na otoku pred vhomom v Neapoljski zaliv.

Ko smo se nasmejali višji častniki od srca čudnemu povelju, smo se sestali na posvet. Tedaj še nikdo ni govoril o kakem radiju; nikakor nismo mogli poizvedeti, komu se imamo zahvaliti za določitev naravnost smešnega cilja naše vožnje. Najbrž je zagrešil izdajanje zapečatenega povelja kak prav raztresen generalštabni oficir. Povelje je povelje! Čeravno je nesmisel, zahtevati od križarke, da naj skoči iz morja na suho zemljo, sem se vendar odločil, da bom zaukazano izpolnil. Zakrmari-li smo ladjo proti zaukazani točki. Boste že čuli, kaj vse se je zgodilo.

Od usode narekovano povelje.

Nižji ladijski častniki in moštvo niso znali za vsebino brezglavega povelja, a jim ga tudi nisem maral zaupati, da bi ne osmešil predstojnikov.

Na pomoč mi je priskočilo naravnost pasje vreme. Morski valovi so razsajali, bučali in grozili s silovitostjo, kakoršne do tedaj še nisem doživel. Nobeden od nas, ki smo se vozili tedaj na križarki »Germania«, se ni znal spominjati, da bi bil okusil srditejšo morsko burjo ter bolj razbesnelo divjanje valov. Prepričani smo bili, da se bomo vsi potopili z ladjo vred kakor ob vesoljnem potopu.

V neprestanem smrtnem strahu mi je vedno blodilo po glavi: Kako in kje bom pri taki burji našel v povelju označeno točko. In vendar smo dosegli cilj, čeravno je premetavalo dneve

in noči našo križarko po morju liki orehovo lupino.

Ladja je priplula čisto natančno na označeno točko. Na prvi pogled nemo-goče povelje je bilo izvršeno. Kako je bilo to mogoče?

Na povsem enostaven način. Kar sem zabeležil v teh vrstah, se je odigralo leta 1883. In otok, o katerem sem že pripovedoval in katerega bi naj bili dosegli, je morje pogoltnilo. In kjer je ležal otok pred vhomom v Neapoljski zaliv, je šumelo morje.

Ko se je pomirilo besnenje valovja, je rešila naša križarka na tisoče prebivalcev z zginulega otoka, ki bi se bili vsi potopili, ako bi ne bili pripluli mi baš ob pravem času na ono točko.

Nikoli pa nisem mogel zvedeti, kedo je bil izdal pri višjem poveljstvu ono na prvi pogled — blazno povelje pod zapečateni kuverto.

Najbolj koristna žival.

Učitelj govori o popolni izrabi sirovin, katere je treba tako predelati, da ne gre nič v zgubo.

»In sedaj, pravi, »naobrnimo povedano na živalstvo. Katera žival je najkoristnejša?«

Na stavljeno vprašanje hoče po vsej sili odgovoriti Lojzek.

»N — ?« pravi učitelj, da bi fantka podkorajžil.

Lojzek se odreže: »Kokoš, g. učitelj. Mi jo lahko jemo, predno pride na svet, mi jo uživamo še potem, ko je umrla.«

Stara mati in kurji hlevček.

»Ti, stara mama, zakaj pa spiš v kurjem hlevcu«, vpraša mala Urška.

»V kur . . .«, stari materi je zaprlo prostodušno vprašanje sapo.

»Seveda — oče pravi, da greš s kurami k počitku.«

Pasji davek.

Pred blagajnika na davčnem uradu je stopil povsem razcapan mož.

»Želite?« je vprašal uradnik.

»Boste že oprostili, moram li plačati davek od psa, na katerega sem prišel?«

Revmatizem in mokrota.

Tona pride k zdravniku in začne: »Pred dvema letoma sem bil pri vas.«

»In?«

»Rekli ste mi radi revmatizma, naj se ogibljem mokrote.«

»In?«

Anton je jecjal: »Dve leti je daljša doba. Ali se po dveh letih zopet lahko umijem in okopljem?«

Ocena moderne slikarije.

Slikar pride v vas na letovišče. — Kmetica mu reče:

»Oh, gospod, lansko leto ste lepo naslikali našega Frančka s tako debelo barvo. Mar mi li hočete tudi tokrat podariti sliko?«

»Prav rad, če vam je slika le uga-jala?«

»To ravno ne, pa vse nadležne muhe so obvisle na njej.«

Jok in grdoba.

»Ne joči, otrok«, je rekla teta Agata mali Nežiki.

»Zakaj ne, teta Agata?«

»Jok napravi človeka grdega.«

»Oh! Potem si pač ti kot otrok veli-ko prejokala, ljuba teta!«

Misliti in govoriti.

»Ljubim ljudi, ki povejo, kar si mislijo.«

»Ah, veš kaj: Ljudje, ki govorijo, kar si mislijo, mislijo vedno neprijetne reči!«

Petek in praznovernost.

Vi ste se poročili zadnji petek. Ali niste nekoliko babjeverni?«

»Da, pa še le od zadnjega petka se me oklepa praznovernost.«

Gostoljubje.

»Ali ni prinesel stric ničesar na mizo, ko si ga obiskal?«

»Pepelnik — in potem me je prosil za cigareto.«

Nekaj o zgodovini črne smrti.

Najhujše gorje, ki je skozi stoletja neusmiljeno morilo človeštvo, je bila takozvana črna smrt ali kuga. Od najstarejših časov do 19. stoletja je grozna morilka priromala nešteto krat iz Azije v Evropo, kjer je širila smrt ter opustošenje.

O kugi že zvemo iz sv. pisma, kako je morila v starodavnih časih po Egiptu. Leta 430 pr. Kr. se je pojavila črna kuga v grški prestolici v Atenah, kjer je pomrlo na tej nalezljivi bolezni na tisoče oseb.

V letih 542 do 594 po Kr. je razsajala kuga povsod po Evropi. Pomrlo je na milijone ljudi in cele pokrajine je povsem opustošila.

Celi svet je zajela grozna črna smrt v sredini 14. stoletja in je zahtevala v Evropi v letih 1348 do 1353 — 25 milijonov smrtnih žrtev, to je več nego eno tretjino tedajnega evropskega prebivalstva. Od omenjenih najstrašnejših let ni minulo niti eno, da bi se ne bila črna morilka pojavila zdaj tu in zdaj tam. Posebno občutne so bile kužne žrtve v 16. in 17. stoletju. Po velikih mestih je bilo tedaj število smrtnih žrtev neverjetno visoko. Leta 1523 je pomrlo v italijanskem mestu Milano na kugi 100.000 oseb, v Kölnu na Nemškem 25.000, v Lisabonu na Portugalskem 70.000, v Neaplju v osrednji Italiji 60.000. Leta 1631 v Benetkah 100 tisoč, leta 1665 v Londonu 97.000. Še v 18. stoletju je morila črna smrt po zapadnih mestih Evrope. Leta 1720 je pomrlo na kugi v francoskem mestu Marseille 50.000 prebivalcev. Od tedaj pa naletimo na večje kužne morije še samo na Balkanu in v Rusiji, dokler ni polagoma povsem ponehala in se umaknila napredku zdravniške vede.

Zgodovina beleži na Štajerskem v razdobju od leta 1349 do leta 1716 celih 70 kužnih let.